

Sprog- og læsehandlingsplan for Kragelundskolen 1213

Mål

På Kragelundskolen er målet, at alle elever i videst muligt omfang når de trin- og fællesmål, som er beskrevet i læseplanerne for de enkelte klassetrin. Vore særlige indsatser vil fremgå af handleplanen.

Status og indsatsområder

Kragelundskolen vil i stigende grad inddrage en vurdering af børnenes sproglige standpunkt i den overlevering, der sker fra børnehaverne til skolen. Et nyt sprogvurderingsmateriale er udarbejdet af undervisningsministeriet. Dette er beregnet til brug ved 3-årsalderen, 5-årsalderen og ved skolestart. Sprogvurderingsmaterialet er (endnu) ikke obligatorisk, og skoleåret 1213 ses som et frivilligt afprøvningsår. Læsevejleder og bh-klasselederne deltog i efteråret i kommunens kurser i teorier bag materialet og dets praktiske anvendelse, hvilket førte til en afprøvning af materialet i alle fire børnehaveklasser. Læsevejlederen deltog i gennemførelsen af sprogscreeningen i en af bh-klasserne og har efterfølgende holdt vejledningssmøder med bh-klasseledere vedrørende de elever, som i gruppetesten placerede sig i bekymringszoner, og som derfor gennemførte en individuel test. I de tilfælde, hvor eleven i den individuelle test også viser stor usikkerhed, retter bh-klasselederen henvendelse til skolens specialcenter. Dette skal ses som et nyt tiltag, idet behovet og muligheden for at iværksætte en særlig tidlig indsats nu vil tydeliggøres på professionel vis og ikke blot ud fra fornemmelser.

En forebyggende og foregribende indsats overfor risikobørn

Vi ser den tidlige indsats som væsentlig. Derfor modtager elever allerede i 1. klasse tilbud om supplerende undervisning i læsning. Den supplerende undervisning målrettes den enkelte elevs specifikke behov, og undervisningstiltag beskrives i en handleplan med efterfølgende evaluering. Denne tidlige indsats vil på baggrund af den individuelle sprogscreening ved skolestart (som tidligere beskrevet) i fremtiden også tilbydes elever i bh-klassen.

I specialcenteret diskuteres de problemstillinger risikobørnene har – og der udarbejdes planer for, hvilken indsats der skal iværksættes, ligesom lærerne vejledes til, hvordan de bedst støtter de enkelte elever.

I januar måned læses der ”morgengry-læsning” hver morgen i 3 uger i alle klasser. Her læses skøn- og faglitteratur af både lærere og elever for at styrke elevernes læsekompetencer og fremme glæden ved at læse. Vores ”GRY&GREJ”-læsning revideres løbende således, at der tænkes i anderledes læsebånd, både hvad angår indhold og organisering. Indholdet kunne få en forskelligartet målbeskrivelse, og formen kunne ændres til et bølgende bånd hen over skoledagen. Dette er under stadig udvikling.

Indsats overfor tosprogede børn

De tilbydes alle undervisning i dansk som andetsprog – ligesom de profiterer af den samlede indsats i forhold til læsning på skolen. Der er oprettet et sprogstøttecenter, som fungerer som rådgivnings – og videndelingsforum. To lærere er uddannede til at være fyrtårne, den ene bidrager med denne specielle kompetence til arbejdet i skolens specialcenter. Alle børnehaveklasseledere, 8 lærere i 1. klasse og 8 pædagoger har fået efteruddannelse i at undervise elever med dansk som andetsprog. Der er indkøbt en række materialer til dette område og indrettet et særligt lille lokale til undervisningen, for de elever, der ikke modtager undervisningen i deres klasser. Alle lærere har hørt oplæg om sprog, kulturforståelse og om betydningen af at være sproglige rollemodeller.

Evaluering af elevernes læse-/staveudvikling

Lærerne anvender de læse- og stavetest, der er udarbejdet af Dansk Psykologisk Forlag/Hogrefe. Dette sker i samarbejde med læsevejlederen. Læsevejlederen vejleder i gennemførelse og opgørelse af screeningerne, og læsevejlederen evaluerer resultaterne sammen med læreren mhp. iværksættelse af særlige tiltag målrettet enkeltelever samt generelle tiltag på klassen. Derudover arbejdes der i alle klasser i dansk med portfolio – dette arbejde påbegyndes i børnehaveklassen. Eleverne deltager i de nationale test og de læsetest, der indgår i det kommunale forløb. Disse er læseprøvning af hhv. 3. og 8. klasse i hhv. ulige og lige år.

Læsevejlederen gennemfører i 3. klasserne en screening for mulige tegn på dysleksi. Dette sker med DVO-testen (Dansk Videncenter for Ordblindhed). Elever, som placerer sig med en bekymrende profil,

får tilbudt supplerende undervisning. Læsevejlederen vejleder derudover dansklæreren mhp generelle tiltag for hele klassen med udgangspunkt i DVO-resultaterne.

Elevers kognitive udvikling

Læsevejlederen har i efteråret holdt oplæg for lærergruppen om CHIPS (Childrens Problem Solving).

Læsevejlederen har i stigende grad anvendt materialet i søgning efter at forstå elevers adfærd – fagligt som socialt og i forlængelse heraf i forbindelse med vejledning med lærere og forældre.

Faglærere har selv taget materialet i anvendelse og har brugt læsevejlederen som sparring i tolkning af elevprofil.

Dansk og faglærernes rolle

Teamet omkring en klasse er ansvarlige for den løbende udvikling og evaluering af elevernes læsekompetencer samt for at rette henvendelse til specialcenteret, når de bliver opmærksomme på, at en elev har en bekymrende læseudvikling. Desuden er de ansvarlige for at undervise, så eleverne i videst muligt omfang får mulighed for at opfylde trin- og fælles mål.

Begrebet ”fagenes læsning” er efterhånden en integreret del af langt de fleste faglæreres tænkning.

Indsatsen fortsættes dog via læsevejlederen, som tilbyder opdateringskurser i fagteam og andre team.

På Kragelundskolen er en lærer under uddannelse til matematikvejleder, og hun har stor opmærksomhed på netop læsning og sprogforståelse i matematik. Samme vil derfor forestå en del af vejledningen i ”fagenes læsning” i de kommende skoleår.

Læsevejleder

Læsevejlederen holder den pædagogiske faggruppe opdateret mht. ny viden og nye tiltag inden for læsning. Derudover varetager læsevejlederen følgende funktioner:

- deltager i implementeringen af handlingsplanen for sprog og læsning for skoleåret 1213
- vejleder lærere og lærerteam i arbejdet med læsning i forskellige fag
- vejleder elever og forældre i arbejdet med læsning
- koordinerer og gennemfører kommunens læseprøver på 3. og 8. årgang samt vejleder lærere i opgørelse og tolkning af testresultater
- vejleder lærere i opfølgning på evaluering af elevernes læsekompetencer i forbindelse med kommunens prøvetagning på 3. og 8. klassetrin
- koordinerer og vejleder i forbindelse med læse- / staveprøvning i alle team
- vejleder lærere og ledere i forbindelse med ad hoc-prøvetagning af enkeltelever

- deltager i læseledernetværk
- sørger for i samarbejde med skolens ledelse, at viden, forskning og erfaringer om læsning formidles til skolens pædagogiske personale
- sørger for læsefaglig afdækning af henvendelser til specialcenteret med efterfølgende vejledning
- vejleder børnehaveklasseledere og dansklærere i 1. klasse i forbindelse med videnoverlevering fra børnehaveklasse til 1. klasse med henblik på læsedifferentieret undervisning
- vejleder i tilrettelæggelse af faglig læsning på mellemtrinnet
- konsoliderer og videreudvikler allerede igangsatte initiativer
- vejleder kolleger i implementering af skoleårets samlede læseindsats: genrelæsning og –skrivning.
- vejleder kolleger i nationale test i læsning

Supplerende faglig undervisning

Ved henvendelse til specialcentret med bekymring vedrørende en elevs læring kan supplerende undervisning iværksættes i skolens støttecenter. Fem lærere med særlig indsigt i undervisning af elever med specifikke behov tager sig af undervisningen, som tilrettelægges individuelt målrettet den enkelte elevs behov. Undervisningsåret er inddelt i tre kursusperioder, og kun særlige forhold kan forlænge en elevs kursusperiode. Den grundlæggende tænkning er, at eleven til enhver tid har sit tilhørsforhold til klassen, og at undervisningen i støttecentret er det ”yderste led” i en undervisningsdifferentiering. Alle forløb evalueres skriftligt, og forældrene modtager særskilt en skriftlig/mundtlig evaluering.

AKT-lærere deltager meget aktivt i klassedannelserne, i arbejdet i 0. og 1. klasse, samt i klasser, hvor dette senere måtte være påkrævet. Ud fra et helhedssyn på barnet kan AKT-lærerne også bidrage med faglig støtte til et barn eller en gruppe børn, hvis det er den indsats, der skønnes at ville gavne barnets eller klassens trivsel.

SFO – pædagogernes rolle.

SFO har en struktur, der er sammenhængende med undervisningsdelens struktur. Der er tilknyttet klassepædagoger til alle klasser på 0. – 2. klassetrin. Disse indgår i en del af klassens arbejde og bidrager til muligheden for holddannelse, frigør læreren til at læse med elever, der har særligt behov for dette. Derudover arbejder SFO- pædagogerne i børnenes fritidspædagogiske tilbud med fortællingen, med sproget som konflikthåndteringsværktøj, med højtlesning, med Magic Cards som involverer rigtig mange små drenge i at læse – på engelsk – samt med den daglige frugtbare begrebs – og sprogudvikling, der knytter sig til elevernes personlige, kulturelle og sociale udvikling.

I år indføres SFO's lektielæsningsstilbud, som er beskrevet i vedlagte SMTTE-model.

Pædagogisk servicecenter

Bogudlånet på Kragelundskolen stiger støt, det gælder såvel skønlitteratur som faglitteratur. Desuden lånes megen skøn- og faglitteratur via skolebiblioteket hos SKOLF, ca. 19.000 eksemplarer om året.

Der lånes også mange materialer på Fællessamlingen i Skanderborg.

24 klasser på Kragelundskolen har faste lånetimer, dvs. klasserne kommer hver uge på skolebiblioteket og låner bøger til læsetræning og fritidslæsning. De øvrige 13 klasser kommer efter aftale og behov.

I skolebibliotekets åbningstid, hver dag fra kl. 8.10 – 13.35, kan alle skolens elever benytte biblioteket som lære- og arbejdssted, hvor de kan søge informationer og viden. Skolebiblioteket tilbyder alle elever et bredt og kvalitetsbaseret udbud af litteratur og faglig viden. Eleverne gives mulighed for at gå på opdagelse i litteraturen, de skal kunne møde det anderledes og gennem litteraturen blive klogere på sig selv og andre mennesker.

I den faste lånetime præsenterer skolebibliotekarerne eleverne for den gode historie, ny som ældre litteratur, kanonlitteraturen, og det særlige ved sproget, rim, remser og ord. Eleverne lærer at lytte, at forholde sig til, at udtale sig om og at undres. Eleverne vejledes i litteraturvalget, det gælder om at finde bogen, der kan udfordre eleven læseteknik og indholdsmæssigt.

Skolebibliotekarerne sammensætter i samarbejde med dansklæreren bogkasser til læsning i klasserne, det gælder både læsekasser med billedbøger og skønlitteratur og faglige læsekasser til udvalgte emner. Pædagogisk servicecenter inspirerer eleverne til læsning af gode og relevante bøger – såvel skøn – som faglitterært. På pædagogisk servicecenter møder de yngste elever højtlesning af billedbøger, hvilket er af betydning for også de tosprogede elevers mulighed for visuelt at uddrage meningen med teksterne. Derudover fungerer pædagogisk servicecenter som vejledning for elever i deres valg af bøger med relevant sværhedsgrad og indhold. Ligeledes stilles der i perioder store mængder bøger til rådighed til klassernes og skolens samlede læseprojekter – og til emnelæsning af faglig karakter. Pædagogisk servicecenter er ligeledes sparringspartner for lærere, der ønsker at bestille materialer gennem SKOLF.

Forældresamarbejdet

Læsevejlederen holder oplæg for forældre om læsning på forældremøder og deltager i samtaler om enkeltelever ad hoc jf. læsevejlederens arbejdsbeskrivelse. Forældre inviteres altid til at overvære undervisningen i støttecenteret, hvis deres barn modtager støtte herfra. Alle forældre orienteres gennem forældrebreve, elevplaner og forældremøder om betydningen af at læse med eller for alle skolens elever. Der er ligeledes et positivt samarbejde med forældrene om at skaffe eleverne relevant litteratur til morgengrylæsningen i januar. Det er skolens forventning at forældrene bakker op om skolens arbejde.

Skriftsprogsstimulerende miljø

Der laves løbende udstillinger på pædagogisk servicecenter af skriftsproglige produkter. Alle klasser har adgang til pc'ere i deres klasser, ligesom der i de yngste klasser ofte er forskellige bogkasser eller vogne med tema – eller frilæsningsbøger. Der læses højt på pædagogisk servicecenter ligesom alle elever fra 0.klasse har en portefølje, hvor kravene til de skriftsproglige dokumentationsmaterialer øges gennem skoleforløbet.

Kompetenceudvikling

Læsevejlederen afholder kurser i læsning for alle faggrupper. Alle lærere møder i deres hverdag elever med dysleksi. Derfor er et særligt fokus i år og i fremtiden opmærksomhed på elever med dysleksi. Læsevejlederen har holdt oplæg på PR-møde om emnet. På pædagogiske møder opdateres løbende viden om læsning. Der har været fokus på faglig læsning i udskolingen, hvor emnet har været på alle teammøder. SFO-pædagoger har været på kursus i sprog og lektiestøtte. Der har været afholdt pædagogiske aftener om interkulturel pædagogik og oplæg ved ansatte ved Center for Integration.

Indsatsområder de kommende år

Der bliver etableret kontakt mellem læsevejleder og sprogvejleder tilknyttet dagtilbuddene, hvorfra skolen modtager elever. Dette tiltag skal ses i sammenhæng med ovenfor omtalte sprogscreening. Læsevejlederen deltager i konkrete læseforløb/-projekter i klasser. Kursus i anvendelse af cd-ord gennemføres på 2. årgang.

Læsning indeholder såvel afkodning, automatiseret ordgenkendelse som forståelse. Dertil kommer læserens motivation og kritiske holdning og teorien om, at man skal læse både hurtigt og præcist for at opnå den ideelle forståelse. Den gode læser vil angribe teksten strategisk og vil regulere sin læseadfærd i forhold til teksten. Læseforskning viser, at særlige tekststrukturer nødvendiggør undervisning i specifikke strategier, når det drejer sig om informerende tekster. Det betyder, at faglæreren er en vigtig ressourceperson i elevens faglige læseprocesser. Det er faglæreren, der har kendskab til sit fags særlige sprog og struktur. Da faglæreren er ansvarlig for, at grundlaget for at kunne forstå hans/hendes fags fagsprog er til stede, skal faglæreren som dansklæreren have viden om læsning. Især skal faglæreren have en viden om, at informerende tekster indeholder argumentationsstrukturer, og at grafiske modeller er gode til at fastholde overblikket.

Med baggrund i denne viden og med udgangspunkt i ny viden om genrekendskabets betydning – genre her forstået som sproglig handling - for alle fagområder bygges der videre på indsatsen med læsning og skrivning i alle fag og på alle klassetrin. Forskning viser, at det er af afgørende betydning for forståelsen for fagets sprog, at der i alle fag arbejdes med læsning og ikke mindst skrivning. Der har været holdt oplæg om temaet ved læsevejleder Susanne Wind samt lærer Anni Hensel, og alle årgangsteam har deltaget i internt kursus. Lærer Anni Hensel er tovholder på læseindsatsen, som iværksættes i skoleåret 1112.

Konsolidering af igangsatte læsetiltag

Samtidig med at nye fokusområder inden for sprog og læsning iagttages, skal allerede påbegyndte læsetiltag evalueres, konsolideres og videreudvikles. Nye kolleger tiltræder løbende og bliver del af årgangsteam på alle niveauer. Dette betyder, at lærernes viden løbende skal nyterhveres og ajourføres.

Sprog som kultur, identitet, social kontaktform og menneskeligt særkende.

Under denne overskrift vil vi nedsætte en udviklingsgruppe, der løbende igennem året skal inspirere kolleger og elever til at forholde sig til, undersøge, eksperimentere med sproget. I kommunens handlingsplan for sprog og læsning er der fokus på sprog frem til barnet er 6 år – herefter fokuseres

udelukkende på læsning. Vi vil gerne fastholde fokus på sproget som menneskeligt særkende, som socialt formidlende, som sjov og overraskelser m.m.